

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXIX. № 3-4 (лютий) 2022

Прочитайте:

- ❖ З діяльності депутата
Миколи Мирослава Петрецького
- ❖ Хроніку діяльності СУРу
- ❖ Румунія-Україна: 30-річчя дипломатичних
відносин
- ❖ Свобода
- ❖ Шукання Захея
- ❖ Івану Ліберу – 90
- ❖ До 300-річчя від дня народження
українського світоча Григорія Савича
Сковороди
- ❖ Негостинські бувальщини і сміхованки
- ❖ Сторінку письменника
- ❖ Куток гумориста

Зима і Весна

– Насуплю я брови, – говорить зима,
– І вітер з морозом повіє:
Усе скрізь загине – рятунку нема!
Під снігом замре, заніміє.
– А я засміюся, – весна відмовля,
– І сонце пекуче засяє:
Прокинуться луки, ліси і поля,
Усе зацвіте, заспіває.

(Спиридон Черкасенко)

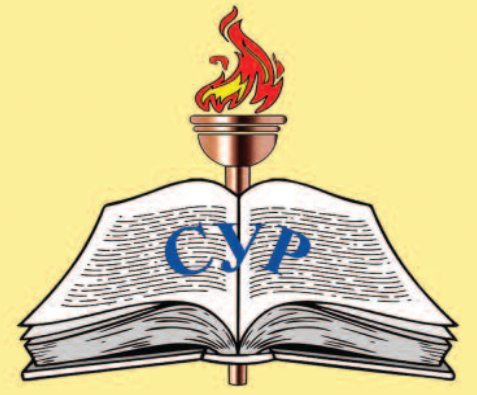
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ВИСЛОВЛЮЄ СВОЮ СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНОЮ

Союз українців Румунії висловлює свою повну солідарність з Україною та із занепокоєнням стежить за напруженою ситуацією на українсько-російському кордоні.

СУР вітає позицію Румунії щодо підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, а також кроки та заяви чільних румунських посадовців з підтримки української держави в контексті напруженості, спричиненої зосеред-

женням російських військ поблизу кордону з Україною, та підтверджує свою готовність до співпраці з усіма компетентними установами Румунії шляхом надання необхідної інформації та експертних оцінок.

У цьому контексті СУР наголошує на важливості діалогу та підтримує продовження дипломатичних зусиль як єдиного способу врегулювання нинішньої кризи, нагадуючи, що незастосування сили та погроз

силою є одним із основоположних принципів, які регулюють відносини між державами.

ПОЗИЦІЯ СУР ЩОДО ПОТОЧНОЇ СИТУАЦІЇ ДОВКОЛА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Рада СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ (СУР), єдиної парламентської організації, що представляє етнічних українців у Раді національних меншин Румунії, у відносинах з іншими органами державної влади, а також у Світовому конгресі українців, Європейському конгресі українців, Українській всесвітній координаційній раді, на засіданні, що відбулося 29 січня 2022 року в с. Роґожешти Ботошанського повіту розглянула останні події біля кордонів України та в регіоні.

Союз постійно й уважно стежить за розвитком безпекової ситуації, бере активну участь у дискусіях з цього питання в міжнародних організаціях, членом яких є, а також сприяє поточному процесу визначення позицій або напрямків дій, у межах своїх повноважень і в залежності від динаміки розвитку подій.

У цьому контексті СУР наголошує на важливості діалогу та підтримує

продовження дипломатичних зусиль як єдиного способу врегулювання нинішньої кризи, нагадуючи, що застосування сили та погроз силою є одним із основоположних принципів, які регулюють відносини між державами.

СУР вітає позицію Румунії щодо підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, а також кроки та заяви чільних румунських посадовців з підтримки української держави в контексті напруженості, спричиненої зосеред-

женням російських військ поблизу кордону з Україною, та підтверджує свою готовність до співпраці з усіма компетентними установами Румунії шляхом надання необхідної інформації та експертних оцінок.

СУР також вітає рішучу та постійну відданість ЄС та НАТО підтримці європейських та євроатлантичних прагнень України, а також постійні дипломатичні зусилля щодо деескалації на українському кордоні та зниженню напруженості, з дотриманням фундаментальних принципів архітектури безпеки в Європі.

Рада Союзу нагадує, що населення Румунії не є захищеним від небезпечного впливу інформаційної війни, пропаганди, маніпуляцій, поширення неправдивих інформацій і заяв, чуток та навмисної дезінформації. Тому нагадує, що використання інформації лише з надійних джерел є надзвичайно важливим в такі моменти, як і критичне ставлення до будь-якої інформації, отриманої в он-лайн-середовищі, особливо в ситуаціях, коли цю інформацію неможливо перевірити.

Рада СУР 29 січня 2022 року

Фестиваль українських колядок у музеї Банатського села в Тімішоарі

Наприкінці грудня Тіміська філія Союзу українців Румунії організувала Фестиваль українських колядок.

У музеї Банатського села в Тімішоарі сповістили про народження Ісуса Христа: групи дітей зі Штюки та Петроаса Маре, церковний хор лугозької української православної церкви та учні ліцею ім. Юлії Хашдеу з м. Лугожа. Із села Крічова, колядувати прийшов тамтешній чоловічий хор, а «Вифлем» прибув із с.Зоріле Караш-Северінського повіту. У заході взяли участь й українці з Тульчанського повіту: ансамбль «Перва Зоря», під керівництвом Марії Кримської та гурт «Рибалка», керівниця Лучіка Герман. Обидва останні художні колективи до-

кладають зусиль для збереження звичаїв і традицій українців Північної Добруджі, а також їх передачі прийдешнім поколінням.

Вручення призів конкурсу «Кращий учитель української мови»

24-29 січня голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький в супроводі членів Ради СУР та працівників адміністративного відділу центрального офісу, здійснив поїздку до цілої низки населених пунктів, розташованих на заході, півночі та сході Румунії: Тирнова, Киндешти, Лугож, Бетхаузен, Віктор Влад Деламаріна, Мікула, Ремети, Кривий, Бистрий, Красний, Верхня Рівна, Вишавська долина, Сігету Мармацій, Поляни, Луг над Тисою, Рускова, Вишово-Вижне, Палтіну, Молдова Суліца, Серет, Балківці, Калинешти Купа-

ренка, Ізвоареле-Сучевей та Сучава.

Під час поїздки Микола Мирослав Петрецький вручив призи конкурсу «Кращий учитель української мови», організованого СУР для вчителів української мови та літератури (а також вихователів) шкіл з українською мовою викладання. У конкурсі було розіграно 28 призів – мультимедійних пакетів, що склалися інтерактивної дошки, відео-проектора та ноутбука.

Голова СУР подякував освітянам за особливу відданість своїй роботі та за прищеплення дітям любові до рідного слова та українських традицій. Він також привітав зусилля вчителів, директорів шкіл та органів місцевого самоврядування щодо підтримки процесу викладання української мови, запевнивши їх у повній підтримці СУР щодо впровадження поточних та майбутніх проєктів та партнерств.

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

6 січня жителі села Ремети Марамуреського повіту потерпали від атипового для цієї пори року явища – сильних повеней, спричинених сильними зливами. У цьому населеному пункті вихід з берегів річок Тиса та Шарош пошкодив 7-кілометрову ділянку нещодавно відремонтованої дороги. Наноси утворили відкладення в руслі річки, що призвело до затоплення значної ділянки суходолу.

У даній ситуації можна було б запобігти цим наслідкам, якби протокол очищення русла річки Шарош, укладений між місцевою владою та НУРВ-Марамуреш у квітні минулого року був впроваджений, а не відкладений до весни 2022 року. Води відступили, але небезпека існує через прорив, утворений нижче за течією річки Тарас, точніше в місці впадання Тиси у Верхнє поле. Цей прорив може створити нові загрози для населення.

У таких випадках потрібні негайні дії, тому депутат Микола Мирослав Петрецький попросив прем'єр-міністра Ніколае Чуке надати інформацію про заходи, які уряд розглядає, щоб закрити розрив, що утворився нижче за течією річки Тарас, а також для підтримки мешканців села Ремети, в тому числі щодо відновлення пошкодженої дороги.

Упродовж останніх років Румунська держава через Національну інвестиційну компанію зуміла зробити значний внесок у місцевий розвиток. Однак у процесі подання та фінансування все ще існують прогалини, які

перешкоджають або блокують розвиток певних населених пунктів чи регіонів.

Так, села Бетхаузен і Крічова Тіміського повіту подали до НІК документи на фінансування двох проєктів розвитку, спрямованих на модернізацію сільських доріг і вулиць, відповідно на будівництво та модернізацію

мережі водопостачання (с. Бетхаузен), а також на будівництво лікувально-профілактичного закладу (с. Крічова), але чомусь вони вже довгий час застрягли в зведеному списку.

Тому депутат Микола Мирослав Петрецький попросив міністра розвитку, громадських робіт та адміністрації Чеке Аттілу повідомити, чому проєкти, подані меріями двох зазначених населених пунктів, в яких проживають і етнічні українці, застрягли в зведеному списку.

17 серпня 2021 року мерія села Ремети Марамуреського повіту надіслала до Марамуреського повітового управління культури (МПУК) документацію щодо генерального плану населеного пункту. Приблизно через 3 місяці МПУК попросив доповнити історичне дослідження даними про неіснуючу в селі національну меншину, включаючи ідентифікацію з адресами домогосподарств, в яких проживають представники цієї меншини, що є неможливим.

Хоча цієї ситуації можна було б уникнути шляхом простої перевірки співробітниками МПУК даних перепису населення 2011 року, мерія Ремет швидко відреагувала, надіславши всю затребувану документацію та історичне дослідження, доповнене даними про українців, які складають більшість у цьому населеному пункті.

У той же час, з історичного дослідження, поданого АТО Ремети, дуже чітко впливає, що в цьому населеному пункті немає осіб, які належать до меншини, зазначеної МПУК у запиті № 2.1962/23.11.2021 р., а члени Національної комісії історичних пам'яток – відділ урбанізму та заповідних територій мали переглянути документацію та передати її до Міністерства культури. І хоча з моменту подання первинної документації минуло понад 5 місяців, мерія Ремет досі не отримала жодної відповіді.

З огляду на це Микола Мирослав Петрецький звернувся до міністра культури з проханням надати інформацію про стан розгляду документації щодо генерального плану населеного пункту Ремети Марамуреського повіту, а також пояснити чому в обліку Марамуреського повітового управління культури зазначено, що в селі Ремети більшість населення складає інша меншина, ніж українська.

Три роки тому парафія с. Балківці Сучавського повіту, де більшість населення складають етнічні українці, отримала частину коштів, необхідних для термінового ремон-

ту храму, але через недостатню кількість коштів усі роботи були припинені.

У 2021 році балківська парафія подала той самий проєкт фінансування, щоб завершити терміновий ремонт місцевої церкви, який на сайті Державного секретаріату культів фігурує в розділі завершених проєктів, хоча необхідні кошти досі не були виділені, а цього року заплановано освячення храму.

Зважаючи на те, що Державний секретаріат з питань культів є єдиним джерелом фінансування парафій у Румунії та враховуючи постійну зацікавленість Віктора Опаського до практичного вирішення проблем, з якими стикаються парафіяни, які належать до національних меншин, депутат Микола Мирослав Петрецький попросив його уточнити статус проєкту №67/-

17.01.2022 р. поданого парафією Покрови Пресвятої Богородиці с. Балківці Сучавського повіту.

Нещодавно кілька директорів шкіл у мармуреських населених пунктах, де проживає більшість українців, поскаржилися представнику українців у Парламенті Румунії на те, що щотижня змушені долати від 80 до 130 км (в один бік) до Шкільного інспекторату Марамуреського повіту, аби взяти тести на антиген для учнів. І все це в умовах, коли навчальні заклади та директори не мають власних автомобілів.

У сусідніх повітах повітові шкільні ін-

спекторати розподіляють тести в кілька центрів, щоб директорам навчальних закладів не доводилося їздити за сотні кілометрів громадським транспортом чи найманими автомобілями.

Таким чином, виникає закономірне питання: чи не було б краще, якби тести на антиген, призначені для учнів з Марамороштини, розвозили в сусідні міста (наприклад, у Сігету Мармацій чи Вішеу-де-Сус), звідки б їх забирали директори навчальних закладів чи безпосередньо до шкіл? З цього питання депутат Микола Мирослав Петрецький зажадав думки Міністерства освіти.

ОГЛЯДАЧ

(Закінчення на 11 стор.)

РУМУНІЯ-УКРАЇНА: 30-РІЧЧЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

Минуло 30 років від дати встановлення румунсько-українських дипломатичних відносин. Позаду три десятиріччя непростих стосунків, які знали свої злети та падіння, складні періоди і непрості випробування. Попри те, що проблем у двосторонніх відносинах ще немало, деякі з них були остаточно вирішені, інші все ще чекають на взаємоприйнятну розв'язку, одне можна сказати з впевненістю — зараз їх набагато менше ніж на початку, а сторони досягли того рівня зрілості, що дозволяє тверезо підходити до вирішення будь-яких виникаючих питань, проблем чи викликів. Тепер є всі підстави вважати, що відносини між Румунією та Україною можуть вийти на якісно новий, європейський рівень, перебуваючи на порозі стратегічного партнерства.

З нагоди 30-ої річниці встановлення румунсько-українських дипломатичних відносин ми зібрали низку цікавих та маловідомих фактів про спільні речі, які пов'язували і пов'язують два народи: румунський та український.

1. Румунія стала першою країною Європейського Союзу, яка ратифікувала Угоду про асоціацію України з Європейським Союзом. Зокрема у перші дні липня 2014 року Палата депутатів і Сенат Румунії під час позачергової сесії майже одностайно ратифікували цю угоду.

2. Українці — четверта за чисельністю етнічна спільнота Румунії (понад 50 тис осіб), після руму-

нів, угорців та ромів, а румуни — третя за чисельністю національна спільнота в Україні (понад 400 тис. осіб), після українців та росіян.

3. Румунія та Україна є переважно православними країнами. Згідно з даними перепису 2011 року майже 90% румунів вважають себе православними, в Україні цей відсоток становить близько 70%. Румун, Митрополит Петро Могила є однією з найвідоміших постатей в історії української культури і духовності, яка відіграла чи не вирішальну роль у розвитку освіти на українських землях XVII століття. А українець Паїсій Величковський, старець славнозвісного Нямцького монастиря, сприяв оновленню православного чернецтва на румунських землях, завдяки перекладам святоотцівських книг та перевиданню «Філокалії» — збірки духовних творів православних авторів IV-XV століть. Він вважається видатною фігурою в історії Православної Церкви Румунії.

4. На території сьогоденних Румунії та України існувала одна з найдавніших цивілізацій Європи — неолітична культура Трипілля-Кукутень. За свідченням істориків у Румунії поховано Гетьманів Івана Мазепу та Пилипа Орлика, водночас Румунія є другою, після України країною за кількістю пам'ятників, зведених Тарасу Шевченку. Протягом часу у різних румунських регіонах було зведено шість пам'ятників-погрудь Великого

Кобзаря, у містах або селах, де компактно проживають українці, зокрема у Бухаресті, Тулчі, Сату Маре, Лугожі, Сігеу-Мармацей та в селі Негостина.

5. На території сучасної Румунії у містечку Гура-Гуморулуй, на півдні Буковини, народилася видатна українська письменниця Ольга Кобилянська, а в Чернівцях (на території сучасної України) вчився і провів своє юнацтво світоч румунської літератури Михайл Емінеску. Саме у цьому місті він опублікував свій перший вірш, присвячений своєму наставнику «Біля могили Арона Пумнула».

6. Біосферний заповідник Дельта Дунаю, загальною площею 5640 км², з яких 4340 км² розташовані в Румунії і 1200 км² в Україні, у 1991 році був оголошений ЮНЕСКО Всесвітнім природним спадком.

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

У ЦІ ДНІ МИ ПОВИННІ НЕ ЗАБУВАТИ ПРО УКРАЇНУ

19 лютого відзначається День малого державного герба України. Саме цього дня у 1992 році Верховна рада затвердила Малий герб — тризуб. 10 березня відзначається День державного гімну України, святкування якого затвердив Кабінет Міністрів України на засіданні 7 грудня 2018 року. Далі наведемо кілька фактів про історію створення Малого герба та державного гімну України.

Почнемо з історії створення Малого герба. Тризуб є стародавнім символом, який зустрічався на українській території з найдавніших часів і шанувався як магічний знак та оберіг. У вигляді державної символіки він використовувався князями часів Київської Русі, оскільки він був знаком князівського роду Рюриковичів. На початку 20-х років минулого століття тризуб став Державним Гербом УНР. Також його використовували, як символ, різні політичні організації. Зокрема, тризуб із мечем на місці середнього зуба був на емблемі Організації українських націоналістів. У розробці герба безпосередньо брали участь уродженці Сумщини, художники Георгій Нарбут та Василь Кричевський. У 1917 році герб розробляв Василь Кричевський на доручення Центральної Ради. 22 березня 1918 року зображення тризубу князя Володимира Великого, обрамленого оливковим вінком, було схвалено Малою Радою. Після нього над гербом працював майстер графіки Георгій Нарбут. Він розробив проєкт Державного Герба і Печатки Української держави. 18 липня 1918 року гетьман Скоропадський затвердив спроектовану Нарбутом малу Державну печатку — зображення козака з пищаллю на плечі на восьмикутному тлі, у верхній частині якого було розміщено «Володимирський тризуб».

Проєкт герба, який був затверджений Верховною Радою та використовується нині, був розроблений групою українських геральдистів — Андрієм Гречилом, Олексієм Коханом та Іваном Турецьким. 19 лютого 1992 року Верховна Рада України затвердила тризуб як Малий герб України, визначивши його головним елементом Великого Державного Герба. Золотий Тризуб на синьому щиті офіційно став національним символом українців часів визвольних змагань XX століття. Обравши тризуб державним гербом, Україна продемонструвала наслідування традицій Україн-

ської Народної Республіки. Він символізує спадкоємність традицій на території країни. 28 червня 1996 року цей символ було закріплено в Конституції. Нині в Україні використовується лише Малий герб. Питання створення проєкту великого герба піднімалося у 1991, 1996, 2001 та 2007 роках, проте його не затверджено й досі.

Примітка: У 1860-1862 рр. в Європі спалахнула суперечка, яка дістала назву «дворічної наукової дискусії», з приводу змісту та значення загадкового тризуба. Провідні вчені континенту так і не змогли розгадати його таємницю. Протягом останніх 100 років більш як 50 вчених — російських, українських та інших — спробували відгадати походження і значення тризуба. Думки їх досить розбіжні. Існує понад двісті гіпотез щодо трактування тризуба: тризуб — це верхівка скіпетра візантійського або скіфського царя; корона, голуб святого духа, короєва, якір, нормандський лук, нормандський шолом, нормандська сокира, кінець нормандського списа і т.д.

Найдавніші археологічні знахідки знака, схожого на тризуб, належать до часів Трипільської культури IV — III тис. до н.е. Сліди його бачимо і в культурі еллінів, звідки вийшла грецька культура, у грецьких богів Зевса, Посейдона (він же Нептун), Плутона. Тризуб там був знаком влади. Згодом тризуб поширився під впливом грецької культури на інші культури і цією дорогою зайшов до Боспорського царства (Крим, Тамань, Тмутаракань). У гербах гетьманів Війська Запорозького Б. Хмельницького та І.Мазепи основним геральдичним символом був тризубий якір-хрест. Входить він і до герба відомого київського митрополита Петра Могили, запорожця П. Уманця, лубенського полковника М. Ілляшенка. Тризуб постійно був уживаний і в побуті українців, зокрема, в карпатських селах була традиція малювати його на стінах чи воротах під час релігійного свята Водохреща — 19 січня. Про Малий герб існує багато цікавих фактів але про це розкажемо другий раз. Поруч з прапором, гімном, герб є основними символами державності.

А зараз дещо про Державний Гімн. Гімн — урочиста пісня, яка прославляє та вшановує народ, державу чи високу ідею. У сучасному світі державний гімн є одним із найважливіших державних

та національних символів, таких, як герб, прапор. Гімн у перекладі з грецької мови означає «святкова пісня». Державний Гімн є одним із державних символів і ідентифікує державу на міжнародних зібраннях, форумах, спортивних змаганнях. Державним Гімном України є пісня «Ще не вмерла України» на слова Павла Чубинського і музику Михайла Вербицького. «Символічно, що вірш „Ще не вмерла Україна» був створений на Наддніпрянській Україні, а піснею-гімном став у Галичині», — пише Олександр Штоквиш у матеріалі до 200-річчя Михайла Вербицького. Для наших читачів наведемо декілька цікавих фактів з історії створення державного гімна:

— Спершу композитор представив цю патріотичну пісню як солоспів і сам виконав її на сходинах гімназійної «Громади» в Перемишлі;

— Вперше майбутній гімн публічно було виконано 10 березня 1865 року в Перемишлі як заключний концертний номер перших у Галичині світських «вечерниць в пам'ять Тараса».

— Перший запис гімну «Ще не вмерла Україна» відбувся за участі видатного українського композитора Модеста Менцицького у 1910 році;

— У 1917–1920 роках став одним з державних гімнів Української Народної Республіки (УНР) та Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР);

— Після окупації УНР більшовицькою Росією і створення СРСР радянські ідеологи вирішили створити окремий гімн для кожної квазіреспубліки в його складі. Тож варіант використання пісні-гімну часів УНР окупанти відразу відкинули, щоб не викликати патріотичні, самостійницькі настрої серед українців;

— Наприкінці 90-х років минулого століття, у період загинання СРСР і хвилі українського національного відродження, гімн «Ще не вмерла Україна» пробився через асфальтобетон компартійних цензорів. Пісня таки воскресла, подолала комуністично-російські заборони! Вперше заспівали її Василь Жданкін, Віктор Морозов і Едуард Драч 24 вересня 1989 року на головній сцені фестивалю «Червона рута» у Чернівцях.

— Виконання державного гімну розпочинає і завершує урочисті заходи загальнодержавного значення. Його виконання відбувається під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів.

Матеріал зібрав Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУРУ

ЮЛІЯ ТИМОШЕНКО: УКРАЇНУ НАМАГАЮТЬСЯ ПРИМУСИТИ ДО ВИКОНАННЯ НЕПРИЙНЯТНИХ МІНСЬКИХ УГОД

Зміцнення армії, проведення реформ для соціально-економічного розвитку держави, а також чесна й відверта розмова влади з суспільством допоможуть вгамувати паніку серед українців та дати відсіч ворогові. Про це заявила Голова партії «Батьківщина» Юлія Тимошенко в ефірі телеканалу «Україна 24».

Вона повідомила, що, за оцінками військових експертів, навколо кордонів України йде концентрація військової сили й техніки, однак її недостатньо для повномасштабного вторгнення в країну, яка має понад 40 мільйонів людей. А отже, мета цієї операції лежить у політичній площині – Україну намагаються змусити реалізувати Мінські домовленості.

«Мінські угоди з першого дня підписання попереднім президентом були неприйнятні для України. Наша команда одразу чітко вказала, що це є фактично здача незалежності й суверенітету країни. Ними перед-

бачено, що тимчасово окупована територія Донбасу перетворюється в автономію, яка матиме не пов'язані з центральною українською владою власні суди, власну армію, власний законодавчий орган. І найголовніше – це проведення місцевих виборів, і тільки потім передбачені вивід військ і демілітаризація. Таким чином країна-агре-сор матиме під своїм контролем цю автономію, а оскільки там налічується понад 3 мільйони виборців, то після найближчих парламентських чи президентських виборів Україна повернеться під політичний контроль РФ», - пояснила Юлія Тимошенко.

За її словами, Петро Порошенко, підписавши Мінські угоди, загнав Україну в глухий кут, замість того щоб через Будапештський меморандум вийти на повне врегулювання військового конфлікту. Втім, чинна влада також поводить помилково, особливо в питаннях комунікації з українським суспільством.

«Головне, що в такій ситуації треба робити, – це відверто й щиро розмовляти з громадянами, щоб вони знали, що реально відбувається «за кулісами». Люди не можуть припинити боятися, якщо з ними не розмовляють на такі важливі теми», – переконана лідер «Батьківщини».

Юлія Тимошенко також наголосила, що влада має приділити особливу увагу забезпеченню армії та наведенню ладу всередині країни.

«Потрібно об'єднатися та створити Уряд національної єдності – зібрати найкращих фахівців, які зможуть покінчити з фінансово-економічними, соціальними й енергетичними проблемами, та показати, що Україна сильна в усіх проявах. Треба дати армії все, що потрібно – зброю, грошове забезпечення, всю систему підтримки. Не може бути такого, щоб у бюджеті на будівництво доріг виділялося більше коштів, ніж на оборону. Владі потрібно від політики колонізації України перейти до політики розвитку національної держави й побудови сильної економіки. Зараз для нашого народу важливо бути єдиними та налаштованими на те, що ми свою країну зможемо захистити», - резюмувала політик.

**Пресслужба обласної організації
партії ВО «Батьківщина»**

Заклик СКУ До Дії – #Підтримай Україну!

10 лютого 2022 р. - Світовий Конгрес Українців (СКУ) та 20-мільйонна українська світова громада пліч-о-пліч у єдності стоять на захист суверенітету і територіальної цілісності України.

Російська Федерація загрожує подальшим вторгненням на суверенну українську територію і намагається підірвати архітектуру євроатлантичної безпеки. Ми закликаємо міжнародне співтовариство та всі миролюбні країни відповісти єдністю і рішучістю. Ми зокрема закликаємо світову спільноту:

- зміцнити суверенітет і територіальну цілісність України підтримкою її геополітичного курсу до ЄС і НАТО;
- надати Україні необхідну військову і економічну підтримку, включно з Планом дій щодо членства в НАТО та членства у ЄС;
- посилити санкції проти Росії для стримання подальшої агресії проти України, зокрема зупинити Північний потік-2.

«Ненадання підтримки Україні зараз або примус піддатися на

вимоги Москви матиме тяжкі наслідки для всієї Центральної та Східної Європи. Це лише заохотить авторитарні режими перемальовувати кордони та силоміць встановлювати сфери впливу над суверенними державами» – зазначив Павло Грод, Президент СКУ. «Загроза подальшої російської агресії виходить поза межі України. Це загроза для демократії та міжнародного правопорядку. Україна обрала євроатлантичне демократичне майбутнє. Ми не можемо дозволити Кремлю його відібрати та примусити Україну капітулювати під його опресивними вимогами».

СКУ закликає українські громади, партнерів та друзів України стати в єдності в цей критичний час та консолідувати міжнародну підтримку, а саме:

- Продовжувати адвокацію перед урядами, парламентаристами та громадянським суспільством на підтримку України;
 - Продовжувати проводити акції та віртуальні заходи для інформування про російську агресію;
 - Працювати з медіа, поширювати правдиву інформацію та протидіяти дезінформації.
- Час діяти!

Панельна Дискусія «Україна: реальний погляд на події»

«Маємо не допустити тиску на Україну з вимогою поступок її геополітичного курсу до ЄС і НАТО». Про це Президент СКУ Павло Грод заявив у ході панельної дискусії «Україна: реальний погляд на події», котра відбулася за участі українських та світових безпекових експертів, 2 лютого 2022 р. У підсумку розмови експерти визначили 5 стратегічних кроків на підтримку України у протидії агресії з боку Росії.

«Путін прагне використати сьогоднішню ситуацію, щоб отримати поступки від України, які поставлять під сумнів її геополітичний курс до ЄС і НАТО. Ми повинні не допустити тиску на Україну з метою будь-яких поступок» – наголосив Павло Грод, Президент СКУ. Твердо відстоювати позиції України – саме таким має бути перший крок на протидію агресору.

Пітер Дікінсон, головний редактор Ukraine Alert відзначив, що українське суспільство стало чутливіше розрізняти дезінформацію. На додачу до подальшого посилення інформаційної безпеки відзначив важливість надання Україні озброєння для захисту. «Озброюйте Україну! Надайте Україні захисне озброєння, передусім – критично необхідні засоби протиповітряного захисту» – закликав до

готовності в допомозі світову спільноту Пітер Дікінсон.

Важливу роль Німеччини підкреслив Генерал-лейтенант (у відставці) Бен Ходжес, керівник стратегічних досліджень Центру аналізу європейської політики (СЕРА) та порадив зосередити зусилля довкола здатності Німеччини проявити більшу рішучість у підтримці України. «Маємо переконати Німеччину бути більш рішучою. Німеччина є ключем до серйозного дипломатичного тиску на Росію» – наголосив генерал-лейтенант (у відставці) Бен Ходжес.

«Путін прагне нав'язати Україні своє бачення Мінських угод, тож світ має бути пильним – зазначив у своєму слові Павло Клімкін, Міністр закордонних справ України (2014-2019 рр.) – «Загроза Україні означає загрозу усім іншим країнам регіону. Захищайте Україну!»

«Світ мусить тримати єдність, щоб стримати та зупинити російську агресію» – підсумувала дискусію модераторка Оріся Луцевич, керівниця Українського форуму в рамках програми Росія та Євразія в Chatham House.

Твердо захищати незмінність стратегічного політичного курсу України до ЄС і НАТО, об'єднувати зусилля в захисті України від агресора, зміцнювати спільну стійкість демократичного світу перед загрозами з боку Росії, посилювати лідерську роль Німеччини у захисті України та об'єднувати міжнародні зусилля на підтримку України, – такими акцентами підсумували дискусію учасники.

Гідний нащадок задунайських козаків – ВІРГІЛІЙ РІЦЬКО

До 85-річчя

«Багато, дуже багато людей не можуть уявити, як то можна прожити на світі, не залишивши чогось важливого після себе» (В. Р.)

Дуже приємно писати про таку людину, тим більше, коли тобі щастило бути з нею колегою студентської групи на Бухарестському філологічному факультеті.

Наша українська група була мала, але незвичайна: у першому році до її 12-ти студентів зачислявся і Іван Федько, – відомий зачинатель нової української літератури в Румунії – , а після закінчення факультету, вона подарувала провідного дослідника народознавства Добруджі – Віргілія Ріцька.

Як випускники філологічного факультету, всі ми були призначені стати викладачами мови, але Віргілію не вдалося працювати на українській, ні на румунській кафедрі, а на російській; не вдалося хоч би проживати в місцевості з українським населенням, а в румунським добруджанським містечку Мачін. (Якби взялися за славним висловом латинського поета Еннія, у нашого колега також були «три серця».) Та попри свої учительські обов'язки, наш колишній колега знайшов час і зусилля ще й для дослідницьких занять як фольклорист та етнолог, – на українській і на румунській мовах. Це робив Віргілій ще понад сорок років тому, та не думає переставати ще й тепер. Фольклором зацікавився ще під час студентських років завдяки пораді нашого професора Константина Драпаки, тому і взявся до роботи таки з перших років, коли повернувся до рідної Добруджі.

Попри свою професію, Віргілій вів широку дослідницьку працю на користь пізнання українців, які оселилися в Румунії 200 років тому, після розгрому Запорізької Січі.

Як він сам заявив, почав збирати все, «що чув і бачив», розуміється, все те, що стосувалося добруджанських українців: насамперед, їхнього походження, а далі все пов'язане: говори, православна віра, звичаї та обряди, фольклор, архітектура, народне мистецтво. Врятувати таке цінне надбання, щоби не пропало через забуття, – записувати, впорядковувати, обробляти, аналізувати і нарешті доцільно описувати в книжках, – так наш колега зрозумів служити своїй меншині. І не лише їй, бо результати його довголітнього труда йдуть і на користь нашої національної культури, яка доповнюється і висвітлюється в новому контексті – , а також на користь української історії та народознавства взагалі.

Друкувати Віргілій зібрався пізніше, бо праця дослідника копітка. З'явилися дві збірки народних пісень: «Ой, Дунаю, Дунаю» в 1980 році та «Їхав козак за Дунай» в 2005-ому. Через три роки вийшла в світ збірка паремійних висловлювань «Скільки світу, стільки дива», з якої постають перед читачами в мініатюрних оформленнях побут однокраян, їхнє світосприйняття, їх життєва філософія.

Починаючи з 2009-го року, наш колега став друкувати вже й двомовні книжки, бо взяв до уваги, що тема задунайських українців ще дуже слабо висвітлена як у Румунії, так і в Україні. Також настав для нього новий етап: потреба монографічного дослідження і доцільнішого окреслення духовності українців Добруджі з етнологічної точки зору. Виходить, що тема, в яку закохався Віргілій, є благородною, бо вона невідома як для українців, так і для румунів. Добруджан-

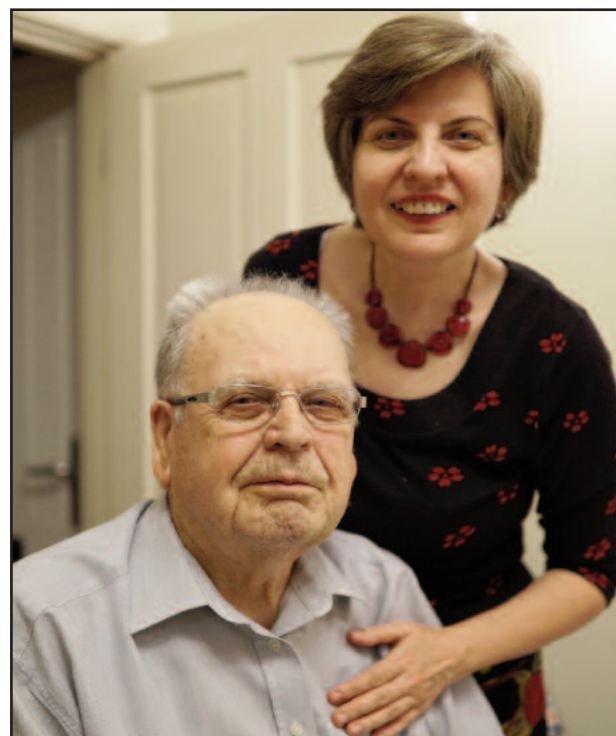
ський регіон відрізняється від інших зон, заселених українцями в Румунії саме своїм наддніпрянським походженням. Тому для етнолога з'явилася потреба заглибитися і в історію задунайських козаків. В 2008 році надрукував румунський переклад дослідження «Українці за Дунаєм», написане Одеським істориком В'ячеславом Кушнірем. А згодом, за спонукую свого молодшого друга Михайла Тимошенка, котрого Віргілій тепло називає «сином», виник новий задум: написати драму «Епопея задунайських козаків». Вона вже почала друкуватися в журналі «Наш голос» з місяця липня 2020 року. До речі, Михайло Тимошенко – це талановитий художник, котрий став оригінальним ілюстратором декількох Ріцькових книжок.

Далі йдеться про книжку «Трилогія життя в українців Добруджі» – «Trilogia vieții la ucrainenii din Dobrogea» надрукована в 2009 році, в якій досліджуються найголовніші три моменти в житті людини: народження, одруження, смерть. Тож знаходимо тут, окреслені з великої любові до всього рідного, не лише оці три традиційні обрядовості (родильна, весільна, похоронний ритуал), а й пов'язана з ними усна творчість або відповідні звичаї та магічні практики. Щодо двомовності своїх останніх видань, Віргілій подав дві причини. З одного боку, потреба перекладів стає в пригоді навіть українцям, бо, на жаль, чимраз менше з них ще вміє читати на рідній мові. З іншого боку, існує інтерес познайомити румунів з нашою історією і культурою на благо обох народів.

Окреме місце займає книжка «Українці в Добруджі», яка вийшла в 2014 році, бо в ній Віргілій показав себе не лише в іпостасі етнолога, а таки й історика. В анотації до книжки він зазначає, що до нього ніхто не займався історією українців Добруджі і що взагалі історія Задунайської Січі слабо висвітлена навіть на Україні. А взявся до такої роботи саме тому, що встиг нагромадити величезний багаж історичних інформацій (як, коли і чому запорізькі козаки переселились у чужі краї, якими способами зуміли пристосуватися до життя місцевого населення і ще й досі зберігати свою ідентичність). Як сказано вище, Віргілій, переклав на румунську історичну працю Одеського професора-історика В'ячеслава Кушніра «Українці за Дунаєм», надруковану в 2008-ому році, а в 2013-ому брав участь у міжнародній науковій конференції у Тульчі з нагоди 200-річчя заснування Задунайської Січі у Верхньому Дунаві, де й був нагороджений почесною грамотою.

Остання надрукована книжка Ріцька вийшла у 2017 році, також двомовна: «Народно-християнські свята українців Добруджі» – «Sărbători populare-creștine ale ucrainenilor din Dobrogea». Про неї сам автор сказав, що вона є найбільш вдалим його твором. Про неї висловилися особливо похвально і спеціалісти. В своїй передмові до книги Ріцька, Іван Ребошапка говорить про її «енциклопедичність» і навіть зазначає, що «це перша у нашій фольклористиці монографія такого профілю».

Як сам Віргілій признає, робота збирача фольклору складна, копітка, довготривала, зате вона дуже цікава. Наш дослідник взявся за неї добровільно, з любові до всього рідного, яку

Віргілій Ріцько з дочкою

успадкував від своїх родичів. А вже пізніше додалася й відповідна гордість – бути співучасником такої величної спадщини та діяти зі всіх сил на її користь та й на користь майбутності.

Наш колега Віргілій Ріцько поклав за ціль свого життя – врятувати дорожочинну частину української історії, а саме кінцевий і особливо драматичний період козацтва. Будучи очевидцем рідкісного соціального феномену, того як поступово зникають останні палахкотіння такого славного колись історичного явища, – козацтва – , Віргілій Ріцько не міг як залишитися байдужим. Тим більш, що він гордиться своїм козацьким походженням.

На жаль, я не зможу оминати болючі душевні рани мого друга, тобто очевидний та постійний занепад української розмовної мови серед добруджанської молоді та дуже прискорена асиміляція української меншими, особливо в Добруджі. Хоч мова колишніх запорожців така яскрава, чиста й барвиста, вона не в стані вижити в нових умовах, дуже звужених і, під тиском сучасних асиміляцій.

Один з прикладів:

В одному з сіл, де також була заснована Задунайська Січ, – Караорман – , в наш час зареєстровано лише 150 жителів, з яких 100 старші і 30 молоді. В школі ще навчаються діти в такому складі: 1 у городчику, 5-ро, у I-IV класах, 1 у V-VIII -их класах.

Віргілій Ріцько поєднує в собі, історика, фольклориста, етнографа, обдарованого прозаїка. (З інтересом чекаємо, коли буде надрукована збірка його короткої прози.)

Статтю я задумала написати після довгих розмов з нашими колишніми студентськими колегами – Юлією Гринь-Арделян та Мігаслою Йордакеску-Баршай, бо нас єднає шістдесяті п'ятирічна дружба. Така довголітня дружба не згасає, вона живиться майже щоденними зв'язками, завдяки яким і тепер наші думки й спільні спогади перегукуються на радість кожного із нас. Тому до моїх щирих і палких побажань прилучаються також їхні поздоровлення з нагоди 85-річного ювілею на початку березня нашого обдарованого колеги. Всі троє бажаємо Віргілію багато подальших творчих задумів та дубового здоров'я, щоб зміг успішно використати усі зібрані матеріали та довести їх до завершення. На многая літа!

Ми дуже радіємо, що Віргілій, хоча дожив років свого спокійного смеркання, продовжує активну діяльність, яка отримує його в оптимізмі.

Валерія ШОВКАЛЮК
Фото авторки

Щоб зупинити поширення коронавірусу країни світу застосували обмежувальні протипандемічні заходи. У цей період все більше говориться про права, свободи та обов'язки громадян. Зрозуміло, що при виникненні загроз життю нації є допустимими обмеження певних прав і свобод, які вводяться в законодавчому порядку. Однак найбільший страх людей стосується можливої втрати своїх прав та свобод, як, наприклад, права на свободу пересування, права на свободу релігії, права на мирні зібрання тощо. Але що означає свобода для кожної людини? Види свободи можна поділити на три категорії: свобода волі людини – свідомо свобода вибору у житті, обранні життєвих пріоритетів, організації свого життя тощо, суспільна свобода громадянина – права людини в суспільстві та державі, регульована законами, та духовна свобода людини – християнське розуміння свободи духа. Взагалі відсутність свободи ми порівнюємо з птахою, запертою у клітці, а свободу з вільною птахою. Але чи вільна птаха насправді є вільною? Птаха в клітці має забезпечений корм та воду, а віль-

Свобода

на птаха повинна сама забезпечити собі їжу та вгамувати свою спрагу. Кожної хвилини її життя загрожують різні небезпеки: погана погода, напад інших птахів або тварин чи нестача їжі. Те саме можна стверджувати у випадку інших істот, що існують на землі. Велика кількість тварин, щоб вгамувати свій голод, споживає інші види тварин. У такому контексті ми не можемо говорити про свободу. Можна стверджувати той факт, що, у свою чергу, людина у цьому світі є більш залежною, ніж вільною. Вона залежить від свого робочого місця, від різних пристрастей, від близьких тощо. Свобода в цьому світі була надана Богом. Можна стверджувати, що свобода є мов драбина, якою Бог сходить на землю і якою людина має можливість піднятися до Небес. Святий євангеліст Йоан каже: «Ви спізнаєте правду, і правда звільнить вас» (Йоан 8,32). Святий Йоан не говорить про якусь земську правду, або

про якусь сховану інформацію, яку ми повинні віднайти. Правда є просвічення людини, це Божі видіння у всьому тому, що Бог сотворив. Тоді, коли людина має Духа Божого, вона є насправді вільною. Тоді, коли ми залежні від Бога, ми є вільними. Інші залежності обмежують нашу свободу, та лише залежність від Бога насправді звільняє нас!

Отець Іван ЮРЧА

Шукання Захей

Остання неділя перед початком періоду готування до Великого Посту представляє нам для медитації фрагмент, якого находимо тільки в Євангелії від Луки, про зустріч Спасителя з митником Захеем. Многі біблісти пояснюють цей фрагмент з точки зору нашої позиції перед багатством, тому що і Захей був багатий і доказує Спасителю що означає для нього все його багатство.

Але головний сенс фрагмента є шукання Бога, тверде бажання знайти, видіти, відчувати Його, переходячи через будь-яку перепону: «бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, бо малий був на зріст. І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити» (Лк. 19,3-4). Дуже рідко находимо в Євангеліях реальні моменти, які мають також символічний зміст, як ця зустріч.

У Старому Завіті у різних місцях нагадується нам, що находимо Господа тільки, якщо шукаємо Його щиро, зі всього нашого серця: «Я знаю ті думки, які думаю про вас, говорить Господь, думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. І ви кликатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас. І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем» (Єремія 29,11-13).

Як видно, часто в Євангеліях, коли від Спасителя просили знаку, тільки щоб спокушати Його, Він не виявляв Свою силу їм, але тільки тим, які щиро вірували в Нього, тому перед многими зціленнями або чудесами Він питає: «Віруєш ти, що Я можу це вчинити?». Бог не являється, не показується тим, які Його спокушають, які Його тестують: «Він тяжко зітхнув у Своїм дусі й промовив: «Якої ознаки цей рід вимагає? По-правді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана» (Мк. 8,12). А в Старому Завіті читаємо: «Роздумуйте правильно про Господа і шукайте Його смиренным серцем, бо Його знаходять ті, які не спокушають Його, і показується тим, які вірують в Нього. По-правді, лукаві думки віддаляють від Бога, коли спокушаєш Його» (Прим. Соломона, 1,1-3).

В останньому стишку цього фрагмента Єв. Лука записує слова, які Спаситель каже і в інших моментах: «Бо Син

Людський прийшов знайти та спасти те, що загинуло» (Лк. 19,10). Головне замітити, що не тільки Захей шукає Господа і старається видіти Його, але і Спаситель шукає Захей і всіх подібних до нього. Шукання є взаємне: Господь шукає і чекає на тих, які ще не нашли Його, але є знайдений тільки тими, які шукають Його.

А дійсне шукання може бути тільки щирим. Тому віра в Господа ідентифікується з духовним станом покаєння, з смиренністю. Тому Господа ніколи не знайдуть і не видітять ті, які підносять себе гордістю і самолюбством, бо їм Бог непотрібний.

Ще одна цікава інформація з цього фрагмента наближає цей момент до причти про Царство – радість, з якою Захей прийняв Спасителя: «зараз додолу ізліз і прийняв Його з Радістю» (19,6). В причті про таланти Спаситель називає Царство – радість: «увійди до радощів пана свого!» (Мт. 25,21).

Читаємо і роздумуємо над чудесами Спасителя, і в різних моментах нашого життя ждемо чудо Господнє, але найбільше чудо є не уздоровління, ні інші знаки, але наша віра, яка є наслідком постійного покаєння. Монах Ніколає Штайнгарт пише, що «силу Божу видимо у воскресінню живих». Це є найбільше чудо: воскресіння тих, які душевно померли, але ще є для можливості поправити своє життя.

Отець Маріус М. ЛАУРУК

1. Уявний діалог з Духовником Варсавою про: ЖИТТЯ – СМЕРТЬ – ЖИТТЯ...

Народившись у сім'ї козацького роду, Григорій Сковорода спостеріг з самого дитинства, а пізніше усвідомив, що відчуття свободи у його внутрішньому єстві – це не тільки Божий дар, вдихнутий у нього, але й водночас його призначення оживити це відчуття у внутрішньому єстві свого народу в часі смертельної втрати державної свободи. Вважав не випадковістю і власне ім'я – «Григорій» – у грецькій мові означає той, хто не спить, а пильнує. Певний час до імені батька «Сава» додавав іменник «вар = євр. син», що складало ім'я по-батькові Варсави, тобто син Сави. Можливо брав до уваги і Йосипа Варсаву, одного із 70 біблійних апостолів...

Отже, у цьому ювілейному часі розпочнемо уявні діалоги з Духовником Варсавою Григорієм Сковородою, щоб разом відкрити, а то й пройти нелегкий, але всебажаний шлях до справжньої свободи, простелений ним.

ЄФ: Уклінно вітаю, преподобний Духовнику, та щиро дякую за твоє незгасиме світло по вільній, але одночасно складній дорозі стремління людини до справжньої свободи, а це означає до Правди і Порядку!

ДВ: З любові до такої пристані я долаю миттєво мій мандрівний простір і припливаю, щоб сказати тобі, мій вірний спудею, що дорога до Правди і Порядку це єдина путь до справжньої свободи, вона є насправді вільною, але зовсім не складною, її ускладнює тільки сама людина.

ЄФ: Але Всевишній подарував людині з самого початку, як пише Святе Письмо, силу вільного вибору у її просуванні по життєвому шляху.

ДВ: Тоді відкріймо Святе Письмо та ввійдімо у цей ясний Світ Символів!...

Після сотворення Макрокосмосу – тобто всіх космічних тіл зі всіма їхніми складниками – Всевишній сотворив Мікрокосмос – тобто зовнішні та внутрішні складники людини – «на Божий образ (і подобу) сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх і благословив їх Бог, і сказав їм: Будьте плідні і множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі (Буття:1-27,28) – і поставив людину у свій Сад «порати його й доглядати його» (Буття:2-15), і сказав: «З усякого дерева в саду їстимеш; з дерева ж пізнання добра й зла не їстимеш, бо того самого дня, коли з нього скуштуєш, напевно вмирати» (Буття:2-16,17). Отже, сотворена за Божими образом і подобою людина, разом із Божим вдихом життя, для її земного тлінного праху, отримала і Божий духовний вдих – дух свободи, пізнання, творення – атрибути нетлінної її частини. Найдокладніше пояснив це першоплюдам змії – символ мудрості у дохристиянських віруваннях: «Ні, напевно не помрете! Бо знає Бог, що коли скуштуєте його, то відкриються у вас очі, і ви станете як Бог, що знає добро й зло» (Буття: 3-4,5).

ЄФ: Значить, Правду говорили і Бог, і змії! Сотворивши людину бівалентною – і земною і божественною –, Всевишній сотворив у ній синтез, тобто єдність і взаємозв'язок, сотвореного Ним бівалентного світу і вважав це «дуже добре». Божий дух свободи дав людині можливість обрати пізнання добра й зла і ввійти або у беззупинний земний буттєвий процес Життя – Смерть – Життя..., або залишитись у вічному житті Божого саду. Бог пояснив наслідки, а людина обрала перший варіант.

ДВ: Так, ти вірно спостеріг; отримуючи від Творця тіло і земне/тлінне, і божественне/нетлінне людина стала те, що називаємо індивід; в латині «індивідуум» означає неподільний, тобто той, що не може відокремити з власного єства тлінне від нетлінного/божественного. Обрана життєво-буттєва подорож індивіда наближає його до Бога або віддаляє. Коли переважають тілесні насолоди і пристрасті – жирна їжа, солодке питво, теплий одяг і т.п. –, то земне тіло прискорено тліє і повертається до початкового праху для перевтілення, а божественне, якщо не залишило жодного знаку

пізнання, творення чи свободи, а тільки сягало бути Богом на землі, всупереч строгому покаранню за це, то повертається до Творця для оновлення...

ЄФ: Це означає земний кінець життя людини, тобто Смерть. Натомість, у живому світі все, що народжується, проходить певними життєвими шляхами і помирає. Але кожне живе сотворіння продовжує свій рід, значить продовжує Життя, через кожному власні насіння чи потомки, включно і людина.

ДВ: Якщо б тільки так, то людина залишилася б іншим видом сотвореного звіринного світу, але добре знаємо, що кожний індивід за допомогою божого духу думає, творить – словом чи ділом – і вживає створене ним на добро чи зло собі або ближньому своєму. І саме цим він виходить або не виходить поза Смерть, у інший вид Життя, довшого чи коротшого, або й вічного.

ЄФ: Означає, що людині немає чому боятися Смерті?

ДВ: Тут подам тобі, любий друже, таку відповідь: По-перше, Смерті немає чому боятися людині з наступних простих підстав: Земна смерть не оминає нікого, а своїм творенням (словом чи ділом) людина поборює або не поборює Смерть. По-друге, ти не уточнив якої смерті людині боятися чи не боятися.

ЄФ: З твого запитання розуміти, що бувають кілька різновидів Смерті...

ДВ: Щоб вийти з напруження такої розмови, я тобі скажу, що як буває Життя святе, так буває і Смерть свята, як буває Життя люте, так буває і Смерть люта!

ЄФ: Ого, це напевно залежить від вільного вибору людини. Людина здатна поборювати у собі зло і чинити добро, як собі так і ближньому, веде насправді святе Життя, а його земна кончина ореолується святістю і переходить у вічне життя у пам'яті народу. Прикладами слугують Герої, упавші на полі битви за волю народу, Святі отці, керівні особистості народів/держав (князі, воєводи).

Навпаки, людина не здатна побороти у собі зло, а вживає цю негативну енергію для задоволення власних пристрастей поневолюючи свого ближнього або цілі народи, кінчає земну подорож лютою Смертю. Прикладами слугують як пересічні ближні наші, так і особи різних суспільних категорій, включно і керівні постаті народів/держав.

ДВ: Досить чітко й строго, але погоджуюсь... Тільки потрібно додати, що все це пояснюється однією з найголовніших причин – я називаю її спорідненою працею або давнім словом сродною працею,

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 9 стор.)

(Продовження з 8 стор.)

тобто відповідною здібностям з народження. Бог облагороджує кожну людину певними здібностями, талантом як для виживання її земної частини, так і для пізнання, творення, свободи. Відкриває вона свої здібності тільки засобом пізнання самого себе. Воно йде тільки шляхом Правди і наводить Порядок у єстві людини, створює її власний мікрокосмос. Ця істина переконливо спостерігається тим, що у тому ж самому стані життя одна людина ошчасливується, а інша окаянствує, одного військовий сан прославляє, іншого осоромлює, одному царський вінець приносить славу, безсмертя, іншому прокляття, одному судівство принесло ім'я добродійника, іншому – розбійника, одному начальствування є честь і похвала, іншому – у ганьба та знеслава і т.д. і т.д.

ЄФ: Тут вбачається навіть і одна із головних причин зла у людському світі, а в цьому несуть провину, по-перше ті, що виховують дітей не в дусі Правди і свідомо штовхають своїх дітей на нещасну дорогу занять, до яких не існує здібностей у них. А щоб вийти з поганих ситуацій, такі діти стають пізніше лукавими, зневажають Правду, присвоюють собі оману незаслужені почесні.

ДВ: Вірно ти зауважив, навіть і першолюди посоромились признати, що не послухались Божому застереженню, а воліли стати «як Бог» без того, щоб створили, по-перше, святе діло або речі вічної цінності. Яку згубну шкоду приносить молодому поколінню невідповідне виховання, геніально висловив мій найулюбленіший учень Тарас Шевченко у таких віршах: «Не дуріте дітей ваших./ Що вони на світі / На те тільки, щоб панувать... Бо невчене око / Загляне їм в саму душу / Глибоко! либоко!» Такі вихователі штовхають молоде покоління до передчасної душевної і духовної Смерті. На превеликий жалі! Але щоб розслабити такий відчай додаю: Коли вовк грає на сопілці, ведмідь танцює, а лошатко носить сідло, можна посміятися. Але коли вовк став пастухом, ведмідь балетмейстром, а лошатко урядовим радником – це не жарти, а нещастя.

ЄФ: Тоді скажи, будь ласка, що потрібно чинити людині, щоб оминати оті сіті передчасних кончин Життя роз'яснені тобою і ошчасливити своє буття?

ДВ: Це зовсім не важко! Я вище сказав, що Бог сотворив три світи: Макрокосмос, Мікрокосмос і Світ Біблійних символів, що поєднує перші два. Якщо людині запам'ятати одне речення із Старого завіту – «І добре воно було» – сказане Творцем після кожного дня сотворення світу і одне із Нового завіту – «Істинно вам кажу» – вживане Ісусом Христом при розмові з учнями чи народом – та повторювати ці слова при відносинах з ближнім своїм, то людина зробила б найважливіший крок до блаженного Життя-буття. Потім, «космос» означає у гр. мові «порядок», отож Творець навів порядок в обох світах, а Біблія це Божий регламент затримання Порядку; кожне біблійне діяння чи персонажі є символами нашого бінарного світу, що означають для людини можливе-неможливе, дозволене-недозволене, правдиве-лукаве і т.д. Панувати дозволив Бог людині «над рибою морською, над птаством небесним і над усяким звірем», в вона претяється панувати і над людьми/народами. Ось чому час від часу стає у людському світі «І тут, і всюди – скрізь погано /... І правди на землі нема!», а найбільше у нас, як правильно заперімітив мій улюблений Тарас! Поки що і не скрізь...

ЄФ: Уклоняюсь перед твоїми словами і надіюся на наступні діалоги!

(Продовження у наступному номері)

Іван Лібер

Налічив аж дев'яносто...

(Народна дитяча пісенька-лічилка)

Нарубав я рубаночок,

нарубав вже двадцять.

Хто не вірить, хай полічить,

що туй є шістнадцять.

Нарубав я рубаночок,

нарубаю й сто.

Хто не вірить, хай полічить,

що туй ... дев'яносто.

Талановитий композитор і диригент копашелського хору «Зелена ліщина» із повіту Караш-Северін, викладач і педагог, фольклорист, письменник, автор численних фольклорних пісенних збірок і на слова українських поетів, батько і дідусь, активний і невтомимий культурний діяч, співробітник українських газет і журналів, друг всього нашого румунського українства, пан Іван Лібер багатогранна людина у всіх сферах культурного громадського і соціального життя.

Пан Іван Лібер – уродженець марморських Карпат, гірського українського села Русково, – після початкової школи, як розказував він сам, пішком подався учитись до міста, покуштувавши добре і гіркого сухаря воєнних часів. Але незважаючи на тодішні воєнні і післявоєнні труднощі і перепони, руцанський юнак цинив науку, закохався в пісню та не покинув їх.

Ставши учителем, незадовго поступив заочно і в консерваторію, де, між пісенними нотами, їх звуком і ритмом, відчував себе справжнім хазяїном.

Заснувавши гарну сім'ю в українському селі Копачеле банатського краю, котре його усиновило назавжди, молодий викладач вирішив посадити там, де живе, і маленьке деревце, «ліску».

Посадив його біля других дерев, котрих знайшов там і воно скоро розпустило своє надійне коріння.

Родюча «зелена ліщина» виросла буйно і розквітала весь час. Та незважаючи на пори року і погоду, трусила невтомно свої пісенні плоди на втіху і розвагу для всіх: молоді і старших. Тепер, на початку лютого і наприкінці зими, пан Іван Лібер справжній ювіляр. Зібрав із своєї життєвої ліщини повний кошик здорових горішків і налічив аж дев'яносто. Крутий, здоровенний урожай! Чудово! Прекрасно! Рідкісне діло у такому віці бути активним і творчим! Таким людя низький поклін, повагу і шану від усіх нас!

Хай Всевишній наділить Вас далі кріпким здоров'ям, фізичною і творчою силою, щастям і всім тим, чого Ви заслужили і бажаєте!

Радійте сонцю, співайте і творіть далі! Любіть життя і все те, що для Вас є важним та піднімає тонус, дух і настрій!

На многая літ і на довгий вік!

ЛЮБЛЮ Я ВСЕ...

Хоча зима ще в повному розгарі,
Синиці вже цвірінькають в саду.
Завтра мені дев'ятдесят минає.
Підсніжники давно вже на виду.

Любив я всіх і все, що є красиве:
Людей і пісню, жінку і життя,
Любив й зиму та пробивався сміло,
А грози і журбу я ставив в забуття.

Збирав завжди я друзів навкруг мене
І тільки тих, з усмішкою в устах.
Та хоч була зима, як і тепер в розгарі,
Пісня й усмішка проганяли страх.

Цінить і ви добро, що є на світі!
Любіть і мир, і пору дощову!
Всміхайтесь часто і радійте дітям!
Проживете й довго, проженете й тьму.

Із повагою
Анна Т. РУШТЬ

Негостинські бувальщини і сміхованки

Дирка

Традиційна негостинська хата – двокімнатна з хоромами та коморою. На початку минулого століття майже всі хати були покриті соломом, за винятком кількох покритих черепицею: школа, збудована 1905р. і ще зо дві три хати заможних газдів. Черепиця тяжка, дорога її можна було купити тільки у Чернівцях, так що не будь-хто міг собі дозволити. Після першої світової війни почали покривати хати драницями. Драниці виробляли власноруч із ялинового дерева. Найвигідно було покривати будівлі соломом. Із житніх околотів (околот – сніп без колосся, обмолочений) робили площіки. Площік – це жмут житньої соломи, міцно зав'язаний перевеслом, на гузирі десь 15-20 см від кінця. Цим перевеслом прив'язували площіки до латів. У нас кажуть: черепицю – кладуть на хату, драницями – поби-

вають, площіками – пошивають. Як бачимо, пошивати хату площіками найдешеве. До цього не треба багато науки, треба охоти, здібності та нормального глузду. Покійна мама розповідала, що бабка Варвара, яка після смерті діда Олексі жила сама, хоч мала три сини і зятя (троє із них жили в Негостині), у сімдесят років наробила площіків, вилізла на стодолу і залагодила дирку. Щось про таку пригоду із диркою хочу розказати. В одного господаря площіки перегнали, пропускали воду і він вирішив залагодити дирку. Наробив площіків, виліз на хату, зірвав гнилі площіки, та коли пошивати новими, не стало днини. Чоловік напевно був хворий з серцем, вночі зробив серцевий приступ і помер. Третього дня, коли його поховали, то жінка ішла за труною та цілу дорогу аж до гробу голосила: «Іване, Іване, що ти наробив, Іване, лишив мене з роздертою диркою, що я тепер буду робити, Іване?»

Анецука

Анна – у минулому, дуже поширене ім'я серед негостинок. У Негостині Анну кличуть: Аниця, Аничка, Ноця, Ноцька, Ноня, Нонька, Аня, Ника. У минулому, коли майже у кожній родині було по 5-6 або і більше дітей, Анна, про яку хочу розказати, була у родичів лишень одна. Мабуть, тому, із великої любові, вони прозвали її «Анецукою», як нікого, одна на ціле село. Мабуть, також із великої любові мама давала їй груді аж до вісім років. У той час, у цьому віці, на селі дівчатка допомагали у господарстві: пасли гуси, ягнята, доглядали менших братів і т. д. Ссати у цьому віці було соромно, але Анецукіна мама не брала це до уваги. Розповідали, що коли Анецука забавлявся з дітьми на толоці, далеко від хати, то коли приходив час ссати, мама ставала на поріг і волила на повні груди: «Анецукоо, Анецукоо! – ходи додому, мама дасть тобі цицкі!». А так, як їх хата стояла на горбі, вітер ніс той крик десь аж більше як на півсела, а люди сміялися.

Тяжко жили наші прадіди. Селянин-хлібороб, як той черв'як, рився у землі, виплекував худобу. Піт не сходив з чола, а мозолі з рук лиш би скласти грошей купити поля, примножити худоби. Хлібороб не поважувався тратити гроші на їжу та на вбрання. Мабуть, тому і збереглася у народі говірка «Смак не смак коби

кишка як кімак» або «Череву не має вікна». Народний мудрець ще каже «Горе тому у кого череву центр уваги». Людина не живе для того, щоб їсти, а обернено. Їсть для того, щоб жити. Ніхто не мав ніякої пенсії або платні, жили тільки із худоби та з поля. Дрібні речі, як: сірники, сіль, нафта і т.д. купували за яйця, молоко, городину. То селянин не наважувався наварити для себе яєць, зарізати курку, або збити масла, хоч майже у кожного подвір'я було повне курей, качок, гусей, а у стайні найменше одна корова. Все тримали на продаж. Тому збереглося у народі:

- Іва, ти знаєш, яка добра булка з маслом і з гарячим молоком?
- Іди, не кажи, а ти їв?
- Я ні, але бачив, як жид їв.

А от, що мені розповідала одна односельчанка. Коли вони збудували хату, то кілька років економили кожного бана, продали корову, коня і т.д. і дійшли до того, що пішли у поле сапати (разом із чоловіком) з одним яйцем і однією паляницею. Літній день довгий, а сама хоче їсти, а з ними у полі ще маленька дитина у повитку і вона її плекає. Коли сіли їсти, то чоловік казав: хай їсть вона сама, бо вона плекає дитину. Але вона відмовилась, так, що з'їли обоє. Ось так то було. У теперішній час важко собі щось таке уявити. Може, дехто подумає, що це моя вигадка. Ні, це чиста правда. Певне тому, щоб похвалитися перед селом, що вони живуть у достатку, коли варила на обід яйця, а це траплялося згуста, Анецукіна мама волила на все село: Анецукооо, Анецукооо, чуєш, Анецуко, ходи бігом додому облупити татови яйця! А всі, що чули це, реготалися. З тих пір минуло вже більше як століття, але розповідь про Анецуку ще збереглася у пам'яті односельчан старшого покоління. Ні дотоді, ні відтоді ніяку Анну не кличуть «Анецука». Мабуть, вона залишилась єдина Анецука в історії нашого села.

Порозумілися

* * *

Ще десь одинадцята година, а сусід спішить додому. Бачить сусіду, що сапає.

- Бог на поміч!
- Дякую за слово добре. А що, бог поміг, ви закінчили сапати?
- Сночі у першій годині.
- Я питаю, ви вже закінчили сапати?
- Бичок таркатий.

* * *

Безлюдна вулиця, два замурзані малюки граються у піску. До них підходить мужчина.

– Хлопчики, десь тут поблизу живе вуйко Іван, ви мені покажите його хату?

Нарешті прибігає третій малюк, трошки більшенький.

– Вуйку, я вам скажу – вуйко Іван живе он у ті хаті, де талката брама а заланий пас.

Мудрі висновки

Увечері у стайні Сашко із заздрістю дивиться на курей, що сплять на бантах.

- Бабцю, ой, як добре кури!
- Чому, синку?
- Бо вони ніколи не миють ноги і ніхто їх не заставляє це робити і не лає.

* * *

Закостелілий Сашко відмовляється іти у хату. І враз:

- Бабцю, правда, що язикови найдобре?
- Чому, внучку?
- Бо йому ніколи не студено.

Проф. пенсіонер Марія Н. ФРАСЕНЮК

ПОЛІТИЧНІ ЗАЯВИ У ПАРЛАМЕНТІ

МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

номічного зростання, безпосередньо сприяє формуванню європейської політики та визначенню майбутнього Європи, – сказав депутат, додавши, – коли говоримо про майбутнє Європи, ми прагнемо більш потужного та послідовного Євросоюзу, здатного впоратися з численними викликами світу, який постійно змінюється, такими як криза в галузі охорони

здоров'я або тривожна безпекова ситуація в нашому східному сусідстві.»

У цьому контексті представник українців у Парламенті Румунії наголосив на важливості діалогу та продовження дипломатичних зусиль, як єдиного способу вирішення нинішньої кризи безпеки, вітаючи позицію Румунії щодо підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, а також кроки та заяви чільних румунських посадовців на підтримку Української держави.

Він зазначив, що Союз українців Румунії постійно та пильно стежить за розвитком безпекової ситуації, бере активну участь у дискусіях з цього питання в міжнародних організаціях, членом яких є, а також сприяє поточному процесу визначення позицій або напрямків дій у межах своїх повноважень і в залежності від динаміки розвитку подій.

«Майбутнє Європи – це тема, яка хвилює нас всіх, незалежно від політичного кольору, етнічної приналежності чи віросповідання, тому в такі моменти нам потрібна єдність та солідарність. Популяризація та консолідація демократичних цінностей є основою спільного миру, безпеки та процвітання та сприяє зменшенню небезпечного впливу пропаганди, маніпуляцій та навмисного поширення недостовірної інформації», – заявив Микола Мирослав Петрецький.

МОЯ НЕГОСТИНА

Відколи я знаю Негостину? Вже минуло 45 літ як вона мені прилипла до серця і до душі, бо я українка, а село завжди було і буде українським. Як прийшла до Негостини і почула, що в церкві співають на Службі Божій і по-українськи, то мені не приходилося вірити. Як прийшла до восьмирічної негостинської школи, куди я дістала призначення вихователькою до дитячого садочка, то знову не вірилося, що і в школі діти вивчають рідну українську мову.

Негостина було єдиним селом на всю Південну Буковину, де збереглася українська мова у школі. Тут діти говорили дома по-українськи, а в школі вчилися читати, писати і правильно говорити рідною мовою. Школа була румунська, але українські уроки були важливі, бо село українське і треба, аби всі люди знали читати і писати так, як розмовляють межі собою.

Можу сказати, що затримання української мови в школі завдячується тим педкадрам, котрі не допустили виключити її. Це Іван Кідешук, Віктор Сердинчук, Євсєбій Фрасинюк, Марія Н. Фрасинюк, Клавдія Григораши, Джорджета Штефан та ін. Вони всі вже пенсіонери, але і тепер читають українську літературу і чекають завжди українську пресу. Завжди брали участь у різних подіях, виходили на сцену з учнями і в програму включали українські вірші, пісні.

У Негостину до школи часто прибували різні делегації з України – наше село недалеко від української границі – 6 км. Говорили про українську мову, про звичаї і традиції, дуже любили, що в селі люди говорять по-українськи і не забувають рідну мову. Після грудневої революції приходили до школи, до культурного дому і домовилися, що тут треба поставити погруддя Великого українського Кобзаря Тараса Шевченка. І так, 1999 р. привезли бюст Шевченка з України поставили перед домом культури, котрий стоїть і об'єднує всіх справжніх українців Буковини.

Всі негостинці дуже раді, що Геній України Т.Г. Шевченко прийшов до них. Люди, як проминали біля бюста, знімали шапку з голови і вклонялися Йому. Тарас Григорович Шевченко любив понад все людей, він писав їм і малював. Тому й українці Негостини дуже люблять Його, шанують і віддають честь. З Негостинської школи вийшло багато учителів української мови: Анка Штюбіану, Антонета Крайнічук, Діана Фрасинюк, Себастьян Фрасинюк, Данієла Пишля, Міхаєла Піцук, Ніколета Ріщук, Маріна Галіцкі, Юліяна Зебреньук. Це викладачі молоді, котрі продовжують працю своїх професорів. Негостинці дуже люблять українську пісню, тому на різних подіях, на весіллях ціла Негостина співає. Українська пісня проникає глибоко в душу і заходить глибоко до кожного серця.

Негостина – дуже гостинна, тут люди тримають на столі «Біблію» і «Кобзар», щоб не забувати рідну мову. Негостина була і буде завжди колыска буковинських українців, тут говорять, читають і пишуть рідною мовою, котру не можна ніколи забувати.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

(Верхнянська бувальщина)

Старожили говорять, що «такого міштокаря¹, яким був лужанин Ілько Лазарчук – конем світ обуйди, але другого не найдеш». Страх любив сміятися з чужої біди. Бувало, найме косарів, а коли вони сядуть обідати, і поки обідають, він одному держак коси надломить, іншому заховає брус, або вимаже косу часником після чого сміється, аж по траві качається, бо така коса, поки її не виклепаєш зо три рази, не рубатиме траву. Що мали робити бідні косарі?.. Вже й домовлялися з ним, що тільки так ідуть косити на його поле, якщо він за цілий день не наблизиться до них. Лужанин погоджувався, але день перед тим понавстромлював в землю залізних прутів, а до вечора у всіх косарів поламані коси.

Або, буває, повертаються жінки з Коштіля з повними кофами ропи, а він до них:

– Заходьте, молодички, заходьте, припочинете, а Маріка вам вам штос перекусити дасть, ще й погар сливлянки уп'єте.

– Боже вай дам здоров'я, ґаздо! – дякують жони, кладучи важкі кофи на присьбу перед хатою і заходять досередини.

– Маріко, – гойкає на дружину лужанин, – ану дай штос жонам перекусити, доки я принесу з повниці² пляшку з сливлянкою.

Та поки Маріка наріже хліба та сала, чи ковбаски, лужанин успіє не тільки пляшку винести, а й ропу з кофей спорожнити у свою бочку і наповнити їх водою.

Та одного разу лужанин дуже захворів, а доктор Кермеші з Коштіля казав йому, щоб їв м'ясо

ЧЕСНИЙ ТОРГ

з бурсука, але не раз-двічі, а хоч дванадцять день, цілого бурсука щоб з'їв.

Йде Лазарчук до корчми шукати Цуранюка і, знайшовши, починає вихвалити його:

– Такого гайташа³ як ти, Цуранюку, не є на цілу Верхнянку.

– Ані такого брехача, як ти, Лазарчуку, бурш не є.

– Но, і тото може бути, хто може знати?... – посміхається Лазарчук.

– Так є, бізуно! – підтверджує Цуранюк.

– А за одного бурсука кулько запросиш?

– Много не запрошу, Лазарчуку, бо ти скупіндяк.

– А ти запроси та увидиш чи єм скупіндяк, чи ні.

– Даш два баранчики?..

– Дам, Цуранюку, як бем не дав.

– Тоді биймо руки!

– Биймо, як не бити за чесний торг, – сказав Лазарчук і простяг Цуранюкові руку.

«Бізуно бетежен лужанин што дає за бурсука два баранчики», – міркував Цуранюк, ходячи дебрями, щоб вполювати бурсука, та де...

Два дні дерся гущами, а на третій вполював лисуна.

– Дивись лиш який ситий напасть, скільки курей єс задушив куме? – говорив сам з собою Цуранюк здираючи хутро з лисуна, і враз у його голові пролетіла думка:

– Чорт би тя забрав із лужанином, не з одного верхнянца ти збив сміх, а тепер настав і твуй шор, так будеш жерти лисуна, што в ухах ти буде пукати, а я собі попоім баранину.

Приносить Цуранюк до лужанина «бурсука», а той ставить пляшку з сливлянкою на стіл і гойкає на слугу:

– Ану, Васаліє, іди заколи двох баранчиків та дивися котрі май ситі, того Вакишистого та ще й того з чоплаками, бо вже б'є. Та дивися, файно їх облупи, аби ні волоска вовни на м'ясі не було.

Випили ґазди, погмоніли, лужанин наказав віднести баранчиків до Цуранюка додому і все, – чесний торг!

Лужанин з'їв бурсука, виздоровився, наче йому хворобу рукою зняло, ходить знову червоний, як рак і веселий, з людей знову збиткується, а зустрівши Цуранюка до землі поклонився і дякує за бурсука.

– Та йди до дідька, Лазарчуку, бо ти зжер не бурсука, а лисуна... Лисуна!.. Розумієш?! Ли-су-на!..

– Ану, лиш дивися, а Кермеші казав, што лиш м'ясо із бурсука допомагає, но кажи сам, Цуранюку, який тото доктор, аби не знав што й м'ясо з лисуна допомагає?.. – запитав його спокійним голосом лужанин.

– Лазарчуку! – трохи не скрикнув Цуранюк.

– Што?

– Ти зжер вмісто бурсука лисуна, розумієш?!

– Чого ричеш, Цуранюку, ти тоже ізжер вмісто баранчиків, Семенюкових псів Тарка тай Балана...

Цуранюк випулив очі як цибулі, а лужанин підморгнув йому і, відходячи, додав:

– Чесний торг, Цуранюку, чесний торг.

1 Міштокар – бешкетник.

2 Повниця – підвал.

3 Гайташ – мисливець.

140 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТВОРЦЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ ІВАНА ОГІЄНКА (1882-1972)

«Мова – то серце народу: гине мова – гине народ».

Іван Огієнко

У четвер, 27 січня, Комітет Бухарестської філії Союзу українців Румунії організував культурний захід «140 років від дня народження митрополита Іларіона (Івана Огієнка)».

На відкритті заходу голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії Михайло Трайста передав привітання голови Союзу українців Румунії, депутата Миколи Мирослава Петрецького та розповів про життя та діяльність митрополита Іларіона (Івана Огієнка).

«Тільки рідна мова приносить людині найглибше особисте щастя, а державі – найсильніші патріотичні характери» – слова науковця, який більшість свого життя поклав на поприще служіння мові. Сповнюється 140 років з дня народження визначного українського ученого-історика, мовознавця, поета, громадсько-політичного і церковного діяча, міністра освіти та ісповідань Українського Національного Об'єднання, митрополита Української автокефальної церкви.» – підкреслив Михайло Трайста.

Організаторські та реформаторські здібності Івана Огієнка особливо проявилися у роки Української революції. У 1917-1918 рр. він відіграв значну роль в українізації вищих навчальних закладів і школиництва: влітку 1918 року виступив засновником і став першим ректором Кам'янець-Подільського українського державного університету (відкрито 22 жовтня 1918); у 1919–1920 рр. був міністром освіти Української Народної Республіки (УНР).

Активною була державницька та наукова робота Івана Огієнка і в еміграції. Він сформулював для себе постулат, що став своєрідним гаслом усієї його діяльності: «Для недержавного народу духовна культура грає

величезну роль, бо власне нею він може й перевищувати народ, що політично підбив його. З історії маємо немало прикладів, коли фізично сильніший народ підбивав собі народ із більшою духовною культурою, але довго володіти ним не міг: духовна культура завжди перемагає».

Подальша праця Івана Огієнка пов'язана з науково-просвітницькою діяльністю. Зокрема, у таборі інтернованих вояків Армії УНР у Польщі він організував Українську гімназію, Український народний університет, пресове бюро, відділення Українського Червоного Хреста й видавництво «Українська Автокефальна Церква»,

що, серед іншого, друкувало й праці Огієнка. Однією з них стала брошура, що нині зберігається в зібранні Національного музею історії України – «Підвалини Української православної церкви», де виведено концепцію Українського православ'я як унікального явища духовного життя народу, а також визначено роль церкви в розвитку української культури, національної свідомості та державотворчих процесах.

Загалом Огієнку належить понад 1000 праць із різних галузей знань, серед яких: «Історія української культури», «Українська церква», «Історія української літературної мови», «Дохристиянські вірування українського народу» та багато інших.

Подія завершилася концертною програмою Наталії Панчек та Дана Васілеску. У заході взяли участь члени та прихильники Бухарестської філії Союзу українців Румунії, представники Посольства України в Румунії, письменники, журналісти та студенти.

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Місто Тульча – повітовий центр, розташоване на правому березі Дунаю і займає поверх 19 квадратних кілометрів. Місто розміщене на Тульчанському плоскогір'ї, складовій частині Добруджанського масиву.

Тульча – стародавнє місто. Археологічні дослідження, що проводились на пагорбі Таберей, свідчать про існування поселення як центру племя гето-даків з назвою Aegyssus, який відіграв роль торгового центру.

В період I-II ст. н.е. в Aegyssus був один з портів римського флоту (Classis Flavia Moesica).

В X ст. Aegyssus згаданий, як одне з 14 найголовніших міст префектури Mysei.

Під час турецької окупації місцевість згадується в документах уже під назвою Тульча. Слово «Тульча» походить від «Tul» чи «Tuchla» (черепиця, цегла) і «sea», що означає земля, тобто, назву місто отримало від заняття його мешканців, які заповнили пагорби цегельними заводами, потрібними для його відбудови.

Війна за незалежність принесла Тульчі визволення з-під отоманського панування 14 листопада 1878 року. Разом з входом румунських військ в Добруджу встановлюються основи румунської адміністрації. Тульча стає столицею повіту, будучи на той час найбільшим населеним пунктом і важливим комерційним центром Добруджі.

В місті Тульча проживає 12 етнічних меншин, серед них, в згоді з усіма іншими, і українці..

Тульча має досить великий порт, залізничну лінію, що запезпечує зв'язок з Констанцею та Бухарестом та аеропорт. В Тульчі існують дві українські церкви. Церква Преображення Господнього, відома під назвою Руська церква, яка знаходиться в центрі, в зоні Нового ринку та Церква Покрови Пресвятої Богородиці. Церква Покрови знаходиться в кварталі «Коморовка», де проживає і сьогодні велике число українців.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЬОГО

Найдавніша в місті Тульча церква Преображення Господнього і розташована вона у самому центрі міста. Це відома церква під назвою – Руська. Стала оазисом світла, спокою і благословення людного міста. Аж до наших днів чудовий церковний дзвін, вагою близько двох тонн, закликає віруючих до молитви.

У 1833 році нащадки запорізьких козаків заклали фундамент церкви на пагорбі, під назвою «сіаіг». Десь в 1837 році на сучасному місці розташування церкви Преображення збудовано малу церкву. А після отримання дозволу на будівництво церкву було закінчено та освячено в 1840 році митрополитом Єронімом.

Від 1840 року тут регулярно відправляється церковна служба, що означає появу в місті першої Руської (Української) Церкви. Руська церква Преображення була побудована на кошти запорізьких козаків-християн та донатів з боку України. Так церква називається і сьогодні – Руська Церква, а парафіяльний будинок збудовано в 1842 році на церковному дворі.

Церква була наділена ритуальними обрядовими книгами на слов'янській мові та релігійними предметами богослужіння, отриманими за допомогою пожертвувань від віруючих, закуповувалися, в основному Печерською Лаврою в Києві, що підтверджує дружні стосунки між обома церквами.

З плином часу дерев'яна церква з солом'яним дахом, яка мала вигляд селянського будинку й почала розвалюватись, постало питання про зведення іншої будівлі. Необхідність нової церкви також визначалася чисельним зростанням населення парафії.

Оскільки Тульча перебувала під владою Османської імперії, щоб отримати дозвіл на будівництво потрібно було провести відповідне ходатайство до Порти. Таким чином, у 1868 році, на основі доповіді

ТУЛЬЧА

Ісмаїла Бея – префекта округу Тульча і Омера Фіязі Паші – губернатора Дунайської провінції, отримано від Османської Порти «фірман».

Я дізнався, що оригінал фірмана, виданий 1868 року на будову церкви, сьогодні перебуває у власності Обласного Управління Національних Архівів: **«ВИЩИЙ УКАЗ ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ВІД 1868 РОКУ (арабський рік 1286) На прохання християнського населення козацького походження міста Тульча і на основі звіту від муфтія, кади Ісмаїла Бея, префекта округу Тульча та пана губернатора Омера Фіязі Паші, губернатора дунайської провінції, видано відповідний ФІРМАН на право будувати церкву на місці старої, що належить козацькому населенню міста Тульча, церкву міцну кам'яну та цегельну, яка буде збудована децю вище попередньої на тому ж дворі, розваливши стару, маючи довжину 40 аршин, ширину 30**

аршин і висоту 20 аршин. Для будівництва цієї церкви як зараз, так і в майбутньому, не існує ніяких правових торкань, будуючи її за власними витратами не примушуючи нікого надавати будь-яку допомогу, щоб побудувати цю церкву, і не сягне місць призначених укріпленню та захисту міста, і відповідно: НАКАЗУЄМО всім цивільним і військовим виконувати саме те, що передбачено записом цього фірману».

Ймовірно, в 1872 році, після чотирьох років приготувань, було закладено фундамент церкви, трохи південніше від старої, знесеної. Службу освячення фундаменту відправив грецький єпископ Діонісій 6 серпня 1872 року. Через 11 років будівництво церкви завершено, оснащено цінними релігійними книгами, церковними прикрасами та святими реліквіями. Церкву освятив 13 листопада 1883 р. румунський єпископ Йосиф Гергіан з Нижнього Дунавця, призначивши день храму, який і сьогодні відзначає церкви та парафіяни – «Преображення Господнього». При встановленні хрестів на двох куполах церкви парафіяни були зобов'язані під керівництвом місцевої влади прилаштувати на їхній базі турецький півмісяць, який залишився дотепер.

Кошти, необхідні для будівництва, були зібрані з парафіянських віруючих, яким допомагали й ті, хто знаходився на території України. Монументальна церква, побудована у формі хреста з вівтарем, дуже широкий наос, пранаос і тинда, з двома вежами, з товстими стінами в 1,40 м. У передній вежі є чотири дзвони різного розміру, вилиті на Україні, в Києві у 1870 р. Церковна розпис була нанесена на свіжих стінах художником Михаїлом Парасківом. Образи «Успіння Пресвятої Богородиці», «Свята Трійця: Отець, Син і Святий Дух» були застосовані до стіни на апсиді Святого Вівтаря на схід, а в сховищі великої вежі розпис «Ангельська Літургія». Частина настінного розпису була зроблена в 1880 році художником Е. Кардашем масляними фарбами.

1935 рік означав реконструкцію, відновлення та довершення розпису Едвардом Келлі з Галацу. У цій церкві служив єпископ Косма Попович разом із священником Думітру Цара.

У 1931, 1933, 1935, 1936 роках було проведено зовнішні ремонтні роботи. У 1938 році художник В. Павлов розписав образи на стіні біля входу в церкву: «Преображення Господнє» і «Святі апостоли Петро та Павло».

В 1939 році від зсуву землі біля фундаменту церкви на всіх стінах з'явилися тріщини, що призвело до осідання будівлі. Тому були проведені консолідаційні роботи під безпосереднім наглядом архітектора мерії Тульчі Йонеску та керівництвом архітектора Г. Братеску з Бухареста, який народився в тутешньому селі Кашлі, сьогодні село Мінері. З цієї нагоди стіни церкви були «пов'язані» залізними шпалами, які закріплювали та огинали стіни нефу. Сильно пошкоджена внаслідок землетрусу 9-10 листопада 1940 р., церква стала непридатною для богослужіння. До реконструкції вона використовувалась у ролі каплиці, влаштованій в одному з салонних залів. Після збору коштів, в 1942 році почалася реконструкція церкви. А 6 грудня у супроводі групи священників церкву освятив єпископ Косма Попович з Нижнього Дунавця, так, як і у 1935 році. Внутрішні ремонтні роботи здійснені в 1955, 1956, 1957, 1958, 1962 та 1966 роках.

У збірнику парафіяльних документів окружного Національного Архіву зберігся Документ №.4 від 1938-1940 рр., з сторінок якого можна дізнатись про внесок керівника служби безпеки Михайла Морозова, сина священника Нікулая Морозова як у будівництві парафіяльного будинку, так і при виконанні ремонтних робіт Преображенської церкви.

У 1977 році, внаслідок землетрусу, церква сильно постраждала, вимагаючи ремонту. Вона була розписана всередині професором Жерпалеу Георге, а в 2002-2003 роках – іззовні, завдяки внескам парафіян і клопотанням отця парафії Дескелеску Георге. Церква була переосвячена 12 жовтня 2003 року єпископом Томісу Теодосієм у супроводі групи священників на чолі з протоієреєм Іспас Ромео Габрієлом.

Про цінні об'єкти можна згадати:

– Три святі чаші, один святий Ковчег, 27 святих диски, дві зірки, три ложечки, три мисочки, трійник, два хреста, все срібло (чашки, ложки ковчег, позолочені в інтер'єрі).

– Церква має вражаючий іконостас. В першому реєстрі зареєстровано 10 образів. Тут зберігається храмовий образ датований 1827 роком. Цей образ написаний на фронтисписі – головному фасаді будівлі над вхідними дверима церкви.

– Серед іконостасу налічуються такі цінні ікони, як «Святої Параскиви», «Святі Косма і Даміан», «Святі Архангели Михаїл і Гавриїл», «Святий Пророк Ілля» оздоблені золотими нитками художником Енаке Кардашем.

– Святий Епітаф – Плащаниця оздоблені срібними і золотими нитками, виготовлені в 1906 році в Києві. Святині привіз священник Ірмія Трофінеску. Чотири дзвони сплаву та виливки в Україні. Релігійні церковні книги від року 1832-1897.

– У 1883 році, на місці святого вівтаря старої церкви (1833-1872) був встановлений пам'ятник у вигляді церкви з куполом, на квадратній цегляній основі чорним листовим дахом. Пам'ятник виконаний у слов'янському стилі, в інтер'єрі старого церковного корпусу – престол з дуба.

– Важливою сторінкою історії приходу Преображення Господнього вважається будівництво парафіяльного будинку, однієї з найкрасивіших будівель Тульчі.

– За клопотанням священника Думітру Цара парафіяльний будинок збудований у стилі монастиря. Це велична будівля з підвалом, у два поверхи, із 22 кімнатами, з міцними кам'яними і цегляними стінами, з залізним листовим дахом. Спочатку будівля була парафіяльним будинком, офісами та конференц-залом. Будинок був побудований в 1940-1941 роках. Між 1949-1957 слугував дитячим будинком, лікарнею від туберкульозу і венеричних захворювань, а пізніше – поліклінікою.

Віргілій РІЦЬКО
Фото автора

ВАСИЛЬ ПЕТРАШУК

(1939-2022)

учитель безмежної терпеливості

«І тому саме докладіть усі ваші старання і зрощуйте у вашій вірі чесноту, а в чесноті пізнання, у пізнанні стриманість, у стриманості терпеливість, у терпеливості побожність, у побожності братолюбство, в братолюбстві загальну любов.»

(Друге послання Апостола Петра)

Вістка про земну кончину, на 83-ому році життя, вчителя Василя Петрашука скорботою і смутком охопила як його близьку родину, так і його розширену родину – а це десятки поколінь учнів, вихованих ним у школі рідного села Балківці Сучавського повіту –, в тому числі і друзів та усіх тих, котрі були йому знайомими. Кожен зокрема глибоко відчув непоправну втрату – батька, дідуся, вчителя, колега, друга, односельчанина, тобто вірного сім'янина, людину шляхетної української душі, жертовно відданої своєму фаху, надійного співпрацівника, мудрого радника будь-кому, хто відчував довірливо потребу в його врівноваженій розсудливості.

Народився Василь Петрашук 12 січня 1939-го року у селі Балківцях, на Буковині, в українській сім'ї поважних ґаздів Штефана та Марії Петрашуків, котрі за предківськими традиціями обробляли землю, порались у садівництві та домашньому тваринництві. Всевишній ошасливив цю сім'ю двома хлопцями, Василем і Траяном, а виховали вони своїх дітей у любові до рідного, у повазі до ближнього та у вірі до Божої правди і порядку. Родичі слідкували, щоб діти змалку зрозуміли те, що і земля, рослина, дерево є жива суть, як і тварина, і до всього цього потрібно ставитись з любов'ю рівно як до людини, і вчасним старанням, бо тільки за таких умов можна надіятись на винагородження. Це були найсолідніші підвалини у формуванні характеру дітей, говорив неодноразово Василь.

Його син Борислав поділив зі мною таку душевну таємницю батька: *Йшли ми з нашої ниви зморені від нелегкої праці та говорили чи то вигідно витратити вже готові гроші на обробку землі у порівнянні з прибутком. Батько мовчав, мовчав, нарешті зупинився і сказав: Знаю, що не вигідно, але не можу залишити її, щоб запустіла, бо вона нас врятувала від смерті під час Голоду. В його очах забриніли сльози...*

Початкову школу закінчив Василь Петрашук у рідному селі і на втіху родичів показав здібності та охоту до навчання, а це зумовило їхнє рішення підтримати, у нелегких обставинах післявоєнного періоду, вступ хлопця до Серетського ліцею. На превжаль, батько помирає під час виконання військової служби, але мати підтримує ліцейський період Василя, не зважаючи на свої жертвовні зусилля. Після закінчення ліцею складає відповідні іспити і закінчує Педагогічне училище в м. Сиготі на Мараморощині, отримуючи звання учителя. Працює у школах Тульчанського повіту, Марамороського і Буковинського краю – у рідних Балківцях.

Одружився Василь Петрашук на вчительці Анні Фрасинюк з Негостини, а Всевишній ошасливив їх двома хлопцями, Романом та Бориславом. Обидва закінчили вищу освіту, стали в свою чергу сім'янинами і подарували батькам сім внуків.

Одна із мрій юних років Василя Петрашука була стати священником, але нерозумні умови колективізації перешкодили цьому бажанню. Напевно і тому після виходу на пенсію

після грудневої революції допоміг двом юнакам з Балківців – Данієлу Петрашуку, нині священнику в с. Негостині, та Іллі Хащіку, священнику на Мараморощині – вступити до Української Теологічної Семінарії м. Києва, супроводжуючи їх до столиці України власними коштами. Отець Данієл у своїй проповіді повторив незабутні слова пана Василя при від'їзді: Хлопці, учіться і поведіть себе так, щоб не осоромитись, не осоромити ваших родичів і ваше рідне село!

Святими йому були рідна українська мова, віра і культура, зокрема пісня.

Разом з дружиною навчав дітей говорити по-українськи і по-румунськи, вважаючи це природною послідовністю, найкориснішою для повного духовного розвитку та етико-морального їхнього виховання, без жодних інших «забарвлень».

Придбав протягом життя безліч пластинок та касеток з українськими піснями, слухав їх з глибоким переживанням, а потім почав записувати у місцевих носіїв української пісні давні і сучасні пісні, колядки, віншування, прислів'я, молитви, з наміром опублікувати їх колись-то. Залишив рукописи, яким, за моїм переконанням, прийде час...

22 січня 2022 шкільний дзвіночок, при проході процесії, не запросив учителя Василя Петрашука на черговий урок, а супроводив його до вічного місця галереї поважних учителів села Балківці.

Хай Бог прийме його у Царство Небесне, хай буде йому земля пухом і пером! Амінь!

Євсебій ФРАСИНЮК

Свято Емінеску в Калинештах Купаренка

Щороку 15 січня румуни відзначають День народження національного поета Міхая Емінеску та День румунської культури. Село Калинешти Купаренка Сучавського повіту, громада Шербівці, де проживають українці, пишається тим, що тут жив дід великого румунського поета по батьковій лінії. Зараз у дворі церкви «Святих Архангелів Михаїла і Гавриїла» знаходиться документальний пункт «Васіле Емінович» та погруддя поета Міхая Емінеску.

Цього року, 14 січня, відбувся культурний захід «Українські впливи в особистості Міхая Емінеску», за ініціативи Сучавської філії Союзу Українців Румунії, очоленої Іллею Саучуком, у партнерстві з Департаментом у справах меншин та Місії ідентичності Архієпископства Сучави і Радівців, представлений отцем Михайлом Кобзюком, Сучавським національним коледжем імені Міхая Емінеску, представлений директоркою Анкою Марією Трончу та заступником директорки Чезарою Якоб, мерією села Шербівці, представленою примарем Кетеліном Сандуляком, Шербівецькою сільською бібліотекою, представленою бібліотекаркою Грацією Сандуляк, школою с. Шербівці, представленою директором Сільвією Бойчук, школою с. Калинешти-Купаренка, представленою Лавінією Костюк, парафією «Святого Василя» села Шербівці, представленою священником Кетеліном Максимом, парафією «Святих Архангелів Михаїла і Гавриїла» села Калинешти-Купаренка, представленою священником Василем Поповичем. Культурно-мистецький захід розпочався проведенням панахиди за упокій душі померлих, що відбулася у храмі «Святих Архангелів Михаїла і Гавриїла» в селі Калинешти-Купаренка. Представники закладів-партнерів разом із учнями та викладачами поклали вінки до погруддя поета.

Мета проекту – організувати спільні заходи між залученими партнерами, щоб відсвяткувати народження великого румунського поета Міхая Емінеску, пізна-

ти його творчість, його походження, пов'язане з селом Калинешти Купаренка, та висвітлити період навчання в Чернівцях.

Презентація доповідей відбулася в школі с. Калинешти Купаренка: священ-

ник Михайло Кобзюк говорив про «Сліди Емінеску в Чернівцях», бібліотекарка Грацією Сандуляк розказала про «Походження Емінеску – визначні місця», а вчителька Делія Мартіняк представила свою роботу «Міхай Емінеску – безсмертне світло».

Заходи продовжилися літературним медальйоном «Міхай Емінеску – неперевершений поет». Учні Сучавського національного коледжу ім. Міхая Емінеску під керівництвом викладачок Лучії Міжок та Делії Мартіняк прочитали вірші Міхая Емінеску, перекладені на українську мову. Учні Шербівецької школи та школи села Калинешти-Купаренка, під керівництвом вчительок Оани

Николайчук та Лоредани Миндрештяну декламували вірші видатного поета та виконували пісні румунською та українською мовами.

Виставка місцевої народної вишивки під назвою «Душевна історія в святковий день» відкрилася в школі с. Калинешти Купаренка. Це – результат трьох проєктів, координованих бібліотекаркою шербівської бібліотеки Грацією Сандуляк. Гості мали можливість помилуватися цікавими експонатами, серед яких візерунки з майже 100-річних традиційних сорочок, а також візерунки, які прикрашають чоловічі пояси та чорні оксамитові спідниці тощо.

Захід завершився дискусією на тему «Творчість Емінеску – джерело натхнення», у ході якої учасники підбили підсумки організованої події, дійшовши висновку, що цей захід потрібно організувати щороку.

Міхаєла Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

Куток гумориста

РЕГОТУН

– Чому ти такий веселий,
Регіт всюди чути твій,
Регочеш і там, де плачуть,
Навіть й посеред завій?

– Бо коли я народився,
Коли піп мене купав,
Як лиш опустив у воду, –
Я тоді вперш зареготав.

НЕ ДОПОМОГЛО

Цуцуль дуже бажав взяти
Ніну – дівчину багату,
Хоч він, парубок нещасний,
Мав лише убогу хату.

Набрався трішки відваги,
Бадьоро пішов до Ніни
І сказав їй дуже ясно:
– Я є син Павла й Павліни.

Хочу дуже одружитись,
Не з іншою, а з тобою,
Погодишся, гарна Ніно,
Все життя бути зі мною?

– А я не раз в селі чула,
Може це ти ще не знаєш,
Що на собі ти, Цуцулю,
Лише старі штани маєш...

І пішов Цуцуль у найми,
Грошей трохи заробити,
Щоб у вівторок у Сереті,
Новенькі штани купити.

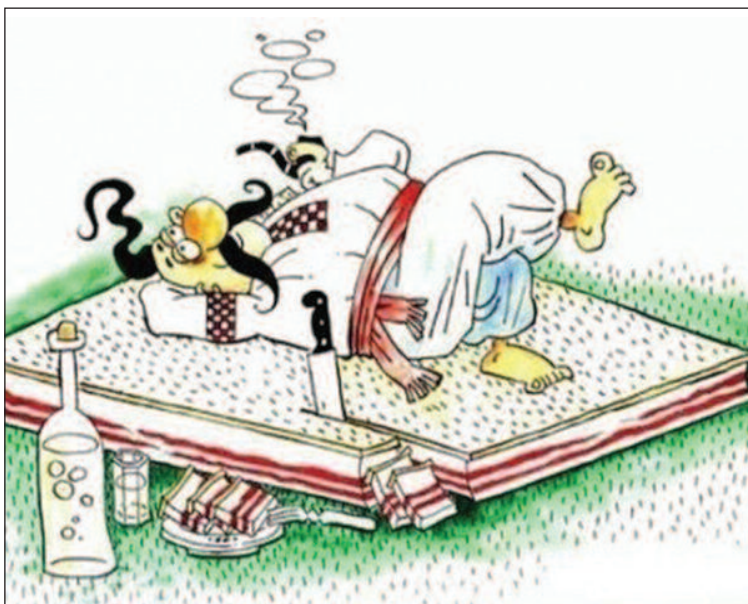
І як купив штани в Сереті,
Штани гарні – кольорові,
Побіг Ніночці сказати,
Що женитися готовий.

Ніна, як таке почула,
Вхопила кочергу з печі
Й оперіщила Цуцуля
В самі його худі плечі.

КРАЩЕ БУЛО НЕ ПИСАТИ ПРО «КАТЮШУ»

Написав я про «Катюшу»,
Як вона стріляє,
Як вона, проклята,
Ранить і вбиває...

А другого дня у хаті
Узднів, Катюшу
І про цю невдалу зустріч
Сказати вам мушу.

Зайшла, як вогонь, до хати,
З криком, щоб сказати:
– Коли бачив, що хотіла
Я когось вбивати?

Я сказав їй, схаменися,
Не будь така сміла,
Бо ти зовсім, що читала –
Не порозуміла.

– Та хіба я вже не маю
Розуму, губатий,
Числиш, що я нерозумна,
Як пес твій таркатий?

І так вдарила у шию,
Як м'яч футболісти.
Тепер зовсім вже не чую
І не можу їсти.

ВСТАВАЙ, ВАСЬКУ

– Вставай, Ваську, крикнув батько,
Вранці своєму сину,
– Подивись, вже близько восьма,
До школи година.

– Іди в школу гризти книжку,
Кожну крапку проковтни,
Не позіхай на уроках
І мене там не сміши...

– Кажете, щоб йшов так зрання,
Як ходить мій друг Лазур?
Кажете йти гризти книжку,
Та хіба я, тату, щур?

ПОКУСАНА ПСОМ ВАРВАРА

– Пане Бойку, ваш собака
Покусав мене в п'ятницю,
Устроїв у ноги зуби
І пірвав мені спідницю.

Але йшов із села Коля,
Який вздрів цю грізну дію
Й врятував мене нелегко,
Як колись і Паладію...

– Тепер є у вас бажання,
В суд бажаєте подати,
Хочете, щоб вбив собаку,
Чи живою закопати?

– Я такого не бажаю,
Я прийшла поговорити,
Що бажаю цю собаку
З радістю у вас купити.

Щоби до одного часу,
В мене лютою би стала,
Аби й вас десь біля корчми,
Ця собака покусала.

Михайло ВОЛОЩУК

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Радуга Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614